

ცეცხლი ქართულ თეატრში

დამწვარ თეატრის ტ.ფ.-ან. ქარავასის ნანგრევები ბაღის მხრივ.

ვახტანგი. არჩილებივით დადიხარ, თვალბში შემოძკერით, თითქოს გინდათ ჩემი დაფარული ახრები ვაგიოთ. ნუკაც კი, პატარა ნუცა, რომელიც ჯერ ისევ ტრინებით უნდა ერთობოდეს, ჩემს დანახვაზე ჰკითხება და მუხლდება. არაჩვეულებრივს რასა ჰხედდეს ჩემში?

მარიე. (აღვრისით). ვი არა ჰკითხება, მოკრძალებდა აქვს შენი. ან რა ვასაკვირვებია, ჩვენც ერთთავად თვალბში შემოძკეროდით. შენს მეტი ვილა გვაყავს, შეილო? შენ შემოგხარით, შენით ვეუღლდებლობით. ნუ გვიწყენ, შეილო, ნუ დასძრახავ მშობლობურ სიყვარულს დედისას, რომელიც შენს მხესა ღუცულობს. რომ იცოდე, შეილო, რაოდენი ცეცხლი ტრიალებს ამ გულში, როდესაც ასე დალონებულსა გხედავ, რომ იცოდე, როგორ იტანჯება დღის გული, მაშინ ვგრე აღარ იტყობი, მაშინ უფრო მეტსა და უკეთესს სასუნუნებელ სიტყვას ვამოსებნიდი.

ვახტანგი. მაშ, ვგრე, ისევ მე უნდა განვფეგოთ, მევე უნდა ვიხრებოთ თქვენს დასამუშიდლებლად, თუმცა ვფიქრობ და ვერ ვამიგია, რა ვაკეთე სასუნუნებელი. მგლოვიარენი ხომ არა ხართ? ან იქნება სიადნენე ლეშის სწინ მგლით და, სხვას რომ ველარფფერს ახერხებთ, უარსებითი დამხმავით თავისა. რა ვაკეთე სასუნუნებელი? რა ვაფუქებთ?

ივანე. რატომაც არა გვატყვას სასუნუნებელი, შეილო! აბა ჩაუფიქრე შენს საქციელსა. ერთი ცერია რაც მოხვედი და ჯერსახლში შეგან ტრბილი სიტყვა არავის ვაუგებია. ვანა ეგეთი ვაგზავნეთ აქედან, ვანა მე ვიძებნით ვაგისტუმრეთ შორეულ ქვეყანაში? შეილო! მშობლები ვართ, - გული გეტყვია. შენი მუხუბარება ჩვენი მუხუბარება, შენი სიხარული—ჩვენი სიხარული. ნუ ვიკვირს, თუ დაკვილიდი გული შობილას ჰქენესის და სტორის, ნუ ვიკვირს, თუ ტრბილიანი თვლი დღე-მამისა თავის პირშივე ვერა შორდება და იძინავდა ტრბილსა და აღფრისან სიტყვას მოვიღის. მაშ, რაღამ ვაბაბროს მშობლის გული სიმგრემი, მაშ რაღამ დარჩეს სასუნუნებელი, თუ არა შეიღების აღფრისა და ბედნიერება. შეილო! გვიხიხარი, რა ვაწუხებ? იქნება მოვახრბოთ და ეძლიათ მიხეზი შენი მუხუბარებისა?

მარიე. ისეთი რა უნდა იყოს, რომ დედის მოსიყვარულე გულს ვერა სძლიოს. სიტყვი შეილო! მაშ ვიღას უნდა ვაუბრაო შენი დაორები, თუ არა მშობლებს?

ვახტანგი. მე სითქმელი არაფერი მაქვს. თქვენ უნდა ვკითხოს ადამიანმა, რას წუწუნებთ, რას დამხმავით ყვავებებით? იციო, აი ხელსა თქვენი სახე ვის მაგინებს? კვირისუღლებს, რომლებიც მიცვალებულს მისდებენ. აი ხელსა დედა, სარკვეში რომ შეიხდი და შენი თვალბის განამეტყველება დაინახო, ტანში ჯრუხატული დაიგეინო. თქვენ რომ ვიკვირით, მეც ტრუხატული მივლის. ასე ვერინა კუბოში ვწევარ და იქიდან ვეყურებ ადამიანს, რომელსაც მეტრს მუხუბარებასაც სახე ვწმობია, პიროსახე ვაღვსიდა და ვაღვსიდა პიროსახეზე ნაკვირხმავლივით და მოსჩანს ორი დიდი თვალი, სასეკ კაენშინა და მუხუბარბითა:

მარიე. (შეზინებელი) რას ამბობ, შეილო! რად გიტრიალებს თავში ეგეთი ახრები?

ვახტანგი. რა გინდა მავითი სიტყვა? ხომ არა გგონია, სიყვლილია მეშინიან და იჩიტომა გზოდავ? არა, მე სიყვლილია არ მეშინიან. მე თქვენი გეშინიან. მეშინიან მავ შემკრთალი და ნაღვლიანი თვალბისა. მეღამ ნაღვლიანად მომჩრები ორი, შიშის მომგვრელი თვალი და რაულსა მეცითხება. თქვენ თითონ მიაძახებთ, რას მეკითხება თქვენი თვალბი, რა უნდათ ჩვენა, რა პასუხს ელიან?

ივანე. შეილო! რათა ჰქოლავ, რად იმყოფავ გულს? არაფერს არა ვიხილულობთ შენგან, ბედნიერების მეტსა; გვიანდა წამილად დაგელო, გვიანდა გვიგულლო. (განკალებულის ხმით) თუ ესეც დანაშაულობაა, იყოს ნება შენი, თვალბოც არ დაგვანახებები. ოღონდ შენა ვუკვადე კარგად, და ეს ოხერი და ტრალი თავი სადაც უნდა შენა და. (გაღიღ).

(პაუზა).

ვახტანგი. (აღღებელი ლაღის ოთახში). ოღონდ შენა გვეყანდე კარგად! მშ! რა აღვილი სთქმელია! [უცხად მიფრუნდება ძიძას, ადლებებით]. რას მომჩრებიხარ ჯოჯობების მოციქულებით? (მიუხალღდება და თვალბში ჩაშტერდება). მიხიხარი, რასა ფიქრობ? გივი გგონიარ? გეუცხები სინიღის გივი არა ვარ, თუმცა, თქვენი შემსურე, ადვილად შეიძლება ვაგიფედეს ადამიანი. არც მიცვალებული ვარ, რომ დამიტორი და ცრუ მუხუბარებით დაიხიყო პირა-სახე. მაშ რას დაღერებობხარ? რას დაღონებულხარ, თითქოს მიცვალებულის ოთახში შეუყვანიათ.

ძიძა. შეილო! ვანა მარტო მიცვალებულს შეფიქრან მუხუბარებაში ჩავგვოს ადამიანი! ჩემი ძუძუთი ხარ გამოზრდილი; აი ამ მარჯვენას უტარებხარ. შენს ხელებს, პატარა, ფნტროშა ხელებს რამდენჯერ დაუწუქნია კავები. მოიტა, მომიეცე ეს ხელები (ხელს წააღებს), დეე ისევ ამ ხელებმა დამიხიხეს თვალბით, ვიდრე ასეთი სიტყვები გაგიგონოს ჩემმა ყურმა. (ტრემლ-ბორბული ხელზე ჰკოცნის).

ვახტანგი. (აღღებელი) ძიძა, ჩემი ძიძა! მაპატიე მე უფურესს (ძიძას გულში ჩაიკრავს და ჰკოცნის) ხომ იცი, როგორ მიყვარხარ, ხომ იცი, როგორა პატივს გცემ.

ძიძა. (ტრემლბს მოიწუნებს) შენი თავი ვიყვარდეს, შეილო! შენ თავს ეცი პატივი. მე წამაგვალი ვარ, შენ მომავალი. ნუ იწურებ წუთი-სთამდე, იგი ისევ მწარეა.

(გარედან ნუცას მხარული სიმღერა ისმის).

ავერ ნუცაც მოიღს ტ თან მოაქვს სიზიარულე. შუბლი გაისინ, შეილო, წუთისოფელს ნუ იწურავ, იგი ისევ მწარეა (მოიხიხრებს და გაეა).

(პაუზა).

ნუცა (სიმღერის შემოდის. კარგზე გაჩრდება): ისევ დაღონებელი ხარ! გარედ სიზიარულეა, კაშკაშა მუსს მთლი თაიხი ძიღ-ლონე მოყურებთ, რომ ქვეყანა გათათოს და სიციქულე ფიქრობილობს. თქვენ რაღას დაღონებულხარ? (ვახტანგს ძამიავ! აბა, ჩემთან ახლო მოდი!

ინგლისლებს ახალშენების რაზმში; ინდოეთის მხედრობა აქლემებზე.

ვახტანგი. (რალაქ იღუმალი მორჩილებით) რა გინდა, ჩემო ნუ-ცაქ! (მთხალვლედა ნუცას) მიიხარო.

ნუცა. როდის უნდა მოახდინო სასწაული?

ვახტანგი. (შეწკრივლი ნუცას შეხედვას). ჩემისთანები სასწაულს ვეუბრა ახდენენ.

ნუცა. ნუ სტყვი, ძამიავ! ერთს ადამიანს ვიცნობ, შენც იცნობ იმ ადამიანს. ის არასოდეს ტყუილს არ ამბობს. ჰო და, აი იმ ადამიანმა მიიხარა, ვახტანგი მოედა და სასწაულს მოახდინა. შენც ხომ მიხევედი? რამდინი ხანი გელოდა სასწაულს დედაჩემი! შენ შორს იყავი და ვერაფერსა შეხედედი. მე კი ჩუხად ვუტყვეროდი, როდესაც აი ვი, აქი, თხილი, მიჯდებოდა ხოლმე და სტროდა. თან ეწინაოდა, არავინ აღმინებოდა. (დედას მიუახლოვდება) სასწაული დედა! შენ სტროდიდი და არც კი გინდოდა ვისეს დენახა თვალზეზე შენდულ-ნებურად მომდგარი ტრემლები. (ვახტანგს შეხედვას) შენ კი რაღაც წყურთლებს იწერებოდი. რა საქაროა ცუდი წერილებს მოწერა? ვახტანგის მოსახდინად იმ აუცილებლად საქაროა?

ვახტანგი. ჩემო პატარავ! იყო დრო, როდესაც სხვებთან ერთად მეცა შენდა სასწაული. ეხლა სასწაულები აღარაქვას სწამს. სასწაულის მიზნად მხოლოდ ღმერთს შეუძლიან, ადამიანი კი მღერ-თად ვერაოდეს ვერ იტყვას.

ნუცა. (ცოტა ხნის პაუზის შემდეგ, ვახტანგს გამტყობულობს უტყვის). ეგრე გადაფიქრებელი რაზა ხარ?

ვახტანგი. (შეცრება). ნუცას მელავეებში წაივლებს ხელს და თვალბუმი შეხედვას) ნუცა!

ნუცა. რაზა ხარ ეგრე გადაფიქრებელი? წინად იგეთი არ იყავი?

ვახტანგი. (თვალბუმი ჩასუტყვის, თავისთვის) ბავშვის ბული უჭირა ზედა. ვინ გამოიტყობს, რანაირი ფიქრი და მარს ტრიალებს მის გინებში! მაგრამ, თუ თვალბუმი მართლა სარკა ადამიანს სჯობს, მაშინ ეს თვალბუმი, დიდი, რაღაც საიდუმლო ცეცხლით ანაუჭებელი თვალბუმი საშინელ რაღაცას უნდა მიწინასწარმეტყველებდნენ. (დედას) შეაწყვენი ნუცა, წაიყვანეთ!

ნუცა. (შეცრულია გინთბისუფლებს თავს ვახტანგის ხელიდან და დაღონებული კარბისკენ წაივა). მე თითონ წაილა. (სტრემლ-პორუბით) რა დაგიწვივ? რად მაგდებ?

ვახტანგი. გასწო! (აყენკლებლის ხით) ნუ გაიავიჯარბები, ნუცა! მერე, როდესაც კარგს ვუნებებ გახედები, დავიხანებ და შენთან ერთად წაილა ტყეში ვცვილებს მოსაკრეფად. ეხლა კი წაილა! (ნუცა გადის. ვახტანგი აღლევსეული ოთახში დადის).

მარიანე. (აქამდის ვაჭუბუბული ხის. ერთხანად ჩემი, ძვითინი აუტყვდება. ცდილობს თავი შეიკავოს).

ვახტანგი. ისევ ტროლო, ისევ ტრემლები! ჯოჯოხეთად გინდათ გადააქციოთ ჩე ი ცხოვრება. ნუ თუ სხვა აღარაითარი საქმე არა გავით, იმაზე მეტი, რომ არჩილებოთა მდლოთ უნდა და დასტროლებოთ წაუწინოთ სიკაცულ მომომომო! გვედრებები, გემუდობები, მომაკვინებთ! დაივიწყეთ, რომ ვარსებობს. ვითომ აქ არა ვყოფილვარ, ვითომ მოკვდილ ნუ თუ მარტო დაარჩინე კი რალაც მიწოდომოდ იღინება უნდა გადაემკვებს ადამიანს! ნუ თუ თქვენი სიკვარული ისე მკობრია, რომ ამ ბატარა თხოვნის შესრულებაც კი ეგრე შეგიძლიათ! მომეცი თა საშუალება, ერთხელ მაინც აიბოვისონ-თქო თავეს შეხედ, ერთხელ მამსც ვერგობ, რომ მარტო ვარ, სულ მარტო, რომ ჩემს ვარსებობა არ დაიდან ადამიანები, რომელიც ყოველს ჩემს ნაბეჭდას სთვლიან, თუდებენ შეწინააღმდეგებნი, რაზა ჩემი სურვილები გაგონ. დედაჩემი! ვიცი, ყველაფერს კი სიყვარულით მოვლავ; მაგრამ თქვენც უნდა იცოდეთ, რომ გადაამტებელი მხრუნველობა მოსაბეჭებელია.

მარიანე. (ცოტა დამშვიდებული) კარგი, შეილო, კარგი! (ხელსახოკით ცრემლებს მოიწმენდა). ვეცდები ამის შემდეგ ისე მოვიქნე, როგორც შენ გესიამოვნება. ოღონდ ვიკოდე კი, რა გესიამოვნება. (ისმის ხარის ხმა. მარიანე ფანჯრიდან ვიხედვას). ექიმია, შეილო, ალბად ვერს ნახვა თუ უნდა, მივიღო?

ვახტანგი. მიიღე.
(მარიანე ღერეფანში გაევა. ისმის მისი ხმა: „მოზარბანდით, მოზარბანდით, შინ გახლავთ!“)

ექიმი. (შემოდის. შუა ხნის ვაცია, თმამი ჭიკარა შეპარვია. ვაბურძენული წყერი აქვს. სათავალებს ატარებს). სალამი ბატონს ვახტანგს!

ვახტანგი. (ღიმილით მიესალმება). სალამი, ბატონო ექიმი! მოზარბანდით! მივიკრს, მოახებრებ და შემოიარე. ასე ახლო ვსტოვრობთ და ასე იწვიითად კი ეტყვებიან ერთმანეთს. დაბრბანდით!

ექიმი. გვალვითმე თქვენი ბიოლოგიური წერილები! ჩემი მარხა დიდა, ექიმი კი მარტო ერთია: ვერ იქნა, ველარ მავიკალე, თორემ, დარწმუნებული უნდა ბრბანდებოდეთ. თქვენთან ყოფნა და საუბარი ფრად სასიამოვნოა. მართლთა პრაოვიკიოზი ვსტოვრობთ, მაგრამ ხანდისხან ჩვენსადაც ადამიანისა სულ სხვა არის. ძალიან ხშირად ასეთი ადამიანის შენიშვა უფრო მჭარვებს ვახებდა ხოლმე. ვიგრე თორეგრეტულ მუშაობაში ჩახვედი მკვლევარის კამინეტრულ დასცენად.

ვახტანგი. ფრად სასიამოვნოა. იმდენი თქვენი, როგორც ექიმი, უფრო ადვილად მაახებდებია ჩემს აზრებს და თქვენს აზრსაც მეტყვით. მე მართლთა სასტუკურად მაქვს შესწავლილი ეს საგანი, მაგრამ დავეცივება პრაკტიკულად მიმომავე ადამიანისა სულ სხვა არის. ძალიან ხშირად ასეთი ადამიანის შენიშვა უფრო მჭარვებს ვახებდა ხოლმე. ვიგრე თორეგრეტულ მუშაობაში ჩახვედი მკვლევარის კამინეტრულ დასცენად.

ექიმი. სრული ჭეშმარიტებაა! მაგრამ საბოლოოდ დადსებთ თქვენი წერილებსა მე პირად და ძალიან ნაადრევად მიმარჩია. როგორც ვაცობ, მე ბიოლოგიური წერილები მხოლოდ შესავალი უნდა იყოს რალაც დიდი შრომისა. მეც უფრო იმტომ შემოვიარე, რომ ვაგვიკ, ამ წერილებით თავდება ყველაფერი, თუ ვამართლებდა ჩემი იმედი. რომ თქვენ მართლაც ახრადა გაქვთ სხვა, უფრო რთული შრომის დაწერა.

ვახტანგი. (ცოტა დამიარბებული) წარმოიდგინეთ, თქვენ შემიძლია არა ხართ. ვინც სიკვლელზე სწერს, იმან დასტუბუნდარ ანგარიში უნდა გაუწიოს სიკვლელსაც. სიკვლელს გასწენისთანავე კი მამინე ავადმყოფობა ვეკონრდება. მე მგონია, დადებდა დრო, როდესაც ყველა ავადმყოფობა განსაკურნებელი გახებდა. თქვენ, როგორც ექიმები, ძალიან კარვად უნდა იცოდეთ, რომ მეც-ნიერება ამ შრომი უნე მიდის და დღის თანდათანობით ეტბრვის ავადმყოფობას. რა საბუთი ვეკვებს არ ვთვქვითო, რომ მეცნიერების განვითარება წინ წაე და საბოლოოდ მაინცა სძლებს ყოველ-გვარ ავადმყოფობას!

ექიმი. თქვენი აზრთა გრბილი მე უკვე წარმოადგინოლი მაქვს. მე მგონია თქმა ისეთი ავიალით, რომ მომავალი შრომა უფრო ფილოსოფიური ხასითისა უნდა იყოს, ვიდრე ვიროს სახებნისმეტყველო.

ვახტანგი. სრული ჭეშმარიტება! ასე მგონია, ბატონო ექიმი, ჩემს აზრებსა კითხვობთ! მე მინატრებსკენ პრობლემს სიკვლელისა. ნუ თუ შეუძლებელია სიკვლელის ძლევა? მე მგონია, თუ ადამიანმა ფსიხოლოგიურად სძლია სიკვლელს, ვინ გაამრჯებელი იქნება. გააჯანსაღებულ, ნორმალურად დაბეჭებულ ადამიანისთვის სიკვლელი საშიში აღარ არის, რაზან მოიპოვება შიში სიკვლელის წინაშე, სიკვლელიც აღარ იქნება.

ექიმი. ფრად საინტერესოა თქმა, ფრად საინტერესოა სავანია თქვენს შრომას უტყველია, ძალიან დღის მიწინაშეობა ექნება. რა მშვენიერი პერსპექტივაა ვადაშლილი მეცნიერისთვის! წინად პრაკტიკულ კვლევა-ძიება შეიძლება ფილოსოფიური აზროვნების სხივით გაშუქდეს და თავაწარმტებე სურათი დახატოს ადამიანს, რომელიც უნდა უწიეთა თრბის სიკვლელ-სიკვლელის უკვედ პრბლემის წინაშე. მე პირ-მოთხოვით არ მობნის ესა, მაგრამ მაინც არ შემიძლიან არ აფენიშნა, რომ, თუ მე შრომა დაიწყებულ დასარბული, საშვილიშვილო მაქვს ვაავეთებთ და თქვენს საბელს უკვდავ მკურთ.

ვახტანგი. (ცოტა დარცხენით). მე მგონია ვე ვადაამტებულო ქება უნდა იყოს. ჩემის სურტი ძალიანია.

ექიმი. (სიტყვას ვააყვეტრებებს) მავს მე ბრბანებთ, ბატონო ვახტანგ! თავებშალობა ძალიან კარგი თვისებაა; მაგრამ ვადაამტებულბა თავ-მდაალობა მამ შეიძლება გზიანაო. მეტის-მეტედ თავ-

მდაბალი ადამიანი სითამამეს ჰყარავს. სითამამე კი საქაროა არა მარტო ცხოვრებაში, მეცნიერებაშიც. ყველა გენიოსი თავ-დაბლობასთან ერთად გამწვანდაცა ჰქონია. ესე რომ არა ყოთილიყო, ვინ იცის, იქნება მრავალი განაშკაპრვდა ცაქობრიბაში. ყოველი გენიოსიყო აზრი ესათუოდ უსამართლო ექნარბადა ძველს ტრადიციებზე აღზრდილ გენიებს. როგორ ვიკავფედა იგი გზას, თავ-მდაბლობასთან ერთად გამწვანდაც რომ არა ყოთილიყო? გეცო არ იყო, თქვენი ბიოლოგიური წერილები საყურადღასო დამამტკიცებელი საბუთია იმისა, რომ განზრახულ შრომას თქვენი ჩინებულად შეასრულეთ.

ვახტანგი. ბიოლოგიური წერილები, მგონია, ძალიან შროალი გამოვიდა.

ექიმი რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა მისი წაქითხვა სპეციალურ (კონკანს მოითხოვს, მაგრამ, თქვენი წარმოდგინეთ, საზოგადოებრივ მიპქცა ყურადღებას! სწორედ იმ დროს, როდესაც თქვენი წერილები იბეჭდებოდა *ფურცალში*, შემთავვეით ქალაქში ვიყავი, და თითქმის ყველან ამ წერილებზე ლაპარაკობდნენ. ერთმა აღტაცებულად კიდევ წამობაძას: აეტარი ახალს ეპოქას შეგქმნის მეცნიერებაში. ასე რომ თქვენი მუშაობის მეტი აღარაფერი გაკალით. იმუშავეთ და უკუდავკავით თქვენი სახელი!

ვახტანგი. დიდი საიდუმლოება საკვილილი ძნელები არის მისი ძლიერ. მაგრამ მე მგონია ბოლოს და ბოლოს ადამიანი მოახერხებს და სძლებს. ადამიანი უსათუოდ ვიგავრებელი უნდა გათვიდეს ამ ბრძოლიდან (ამაწყურებულად თვალვებით, თითქმის თვისის თავს ელასარაკება). საწინელი, აუტანელი იქნება ადამიანის ცხოვრება, თუ იგი სძლია საკვილით, თუ იგი მისმა შიში საკვილის წინაშე. (ადგება და აღუდებელი დაიწყებს სიარულს ოთახში).

ექიმი. (თვალს გააკლებს რაღწერვებზე) დიახ, დიახ! მე შუამს, კარგად შესარულებთ ამ საქმეს. (წამოდგება).

ვახტანგი. (თითქმის ეხლა კავშირგვითა ფიქრებდინაო) მიზრძანდებით კიდევ! პირ-მოთენე კაცი არა ვარ, ბატონო ექიმო და ამიტომ თამაბად გუგუნებთი, ძალიან მისიამოვნებ თქვენი მისძლიოთ. თუ საჭირო რამ საწემ არა გავყო, დარბით ცოტახანს კიდევ, ცოტა ვიფხაიფათ. თუ გუნება, აივანზე გავიდეთ.

ექიმი. აქაც არა მიშავს რა, მაღლობას მოვახსენებთ.

ვახტანგი. (ჩაფიქრდება და ცოტახანს შემდეგ). ჩემის აზრით, ბატონო ექიმო, დიდი უბედურებაა, რომ თანამედროვე ცაკობრიბაში, მეცნიერების წყალობით, საშუალება მოსპობ რწმენისა. (შეატყობს რა ექიმს, რომ რალაცის თქმა უნდა, სიტყვას გააწყვეტებებს) ვიცი რაც ვინბათ მიზნათ. მეცნიერება რწმენის არ უშლისო. ეს მართალი არ არის, მართალი არ არის. მეცნიერის რწმენა პირველყოფილი ადამიანის რწმენა არ არის. პირველყოფილი ადამიანის რწმენა იმით იყო მიმოხდელი, რომ იგი სურულიად გულ-უბრკელი იყო. თანამედროვე განათლებული ადამიანის იმბითი მხოლოდ უშალღისი ზნეობრივი იდეალია, მას ვერ შეუძლიან მოსპობ შიში კავშირების წინაშე. რწმენას შეუძლიან ზნეობრივი სიშვილდ მისცეს ადამიანს, მაგრამ ამ წყველ შიშს კი მიხიცი ვერა სძლებს. ამისთვის სულ სხვა რამ არის საჭირო. ამისთვის მხოლოდ პირველყოფილი ადამიანის გულ-უბრკელი რწმენაა საჭირო. საჭიროა რწმენა იმისა, რომ იგი ვანავარბობს ინდივიდუალურს ცხოვრების საკვილის შემდეგ.

ექიმი. მაინც უნდა მოვახსენოთ, რომ მეცნიერება...

ვახტანგი. შეუძლებელია, შეუძლებელია რა რწმენა შეუძლიან თანამედროვე ადამიანის გეჭრებამ? მას არაფერი არა სწამს, ისიც კი არა სწამს, რაც შეშარბებულდ მიահინა და ყოველ წუთს იმის მილოდინშია, რომ დიანდებდა ახალი რომელიმე ჰქონიოს, ყველაფერს მართალი-ფსიხიანად გადამბარუნებს და კვლავ ფართო ას-პირეცხს მისცემს ადამიანს გონების გეჭრინობას. ამისთანა პირობებში ყოველდ შეუძლებელია ისეთი რწმენა, რომელიც მოსპობ შიშს საკვილის წინაშე.

ექიმი. მაშ...

ვახტანგი. (კვლავ სიტყვას გააწყვეტებებს) მაშ იმავე მეცნიერებამი ჯანი უნდა ვიგავდებინოს და დახერხონს ადამიანს დარღვეული სულიერი სიშვილდ, (თვალვები წანასაკუთრებული რამ ცეცხლით ან-თება). როგორც დაუშობია ვანა რწმენისა და აღმართა შვიი აზრდილი საკვილისა, ისევე უნდა გამოსტენოს საბუთება მის დასამწვინებლად. რად მიზნად ცდნად, რად მიზნად სიბრბენ, თუ მე,

ვიგრავინი მსოფლიოსი, იძულებული ვავდები უწყვეტ ვიხობო სკავილის შვიი აზრდილის წინაშე და გაავმარო ჩემი ისეც ხან-მოკლე სიცოცხლე ფიქრით, დასწრულებელი ფიქრით, რომ აი, საცაა მოვა საკვილით და თან შეიძლება ჩემს ფიქრს, ჩემს ოცნებას, აყვლიდერს, რაც შეიძლება ჩემს სიბარულსა და მეცნიერებას. მეცნიერება ტრადიციული ადამიანების სი სტლის სიშვილდ. (აღუღებული დაიწყებს სიარულს ოთახში. ხეულა აუტყვდება).

ექიმი. (ვახტანგის აღშფოთებული კოლოით შეწყუბებული) აეი, ბატონო ვახტანგ, აეი... თქვენი თითონ ბრძანებთ, რომ მეცნიერება...

ვახტანგი. (კოლა დაშვილებული). დაბლა, თითქმის თავის თავს ელასარაკება). დიახ, გე რთად-დერთი ხალხ-დაა. იმელი! დიახ, იმელი... იმელი მაინც უნდა გაუფიქრობო ხალხს, რომ საკვილიო ძნელები იქნება. სხვა გზა მეცნიერებას არა აქვს. თუ ეს არ შესასრულა, მეცნიერება საწინელ ბრიობებად უნდა ჩავთვალოთ. საჯაროდ უნდა გამოვაცხადოთ მაშინ, რომ პირველ-ყოფილი ევლურობა სჯობდა, სჯობდა ის დრო, როდესაც ადამიანი პირუტყვი იყო.

ექიმი. (ასაძს განიჯავებს).

ვახტანგი. წარმოდგინეთ, ბატონო ექიმი, მაღსამარბობა იმ ადამიანისა, რომელიც ჯერ კიდევ ღელს სულიერ ძალიან ჰგრობას. მსურს მოვიგებო, მსურს სიცოცხლს... (ისევე ხეულა აუტყვდება. ცხვირ-სახიუს მიიტანს ტურქეთთან, ინსტრუმენტურად განიჯავებს და გად-ფირადგება).

ექიმი. ბატონო ვახტანგ! თქვენი ძალიან ჰტლიანი არა მგონია თვით საგანა ისეთი იყოს, რომ ასეთს აღშფოთებას იწვევდეს. თქვენი... რა გეპარბებთ ბატონო ვახტანგ! (შეშინებული ექიმი მივარდება დასაშინებლად, რომელიც ამ დროს გამწვრებული დგას და თანდათან ფირადგება). ბატონო ვახტანგ, ვახტანგ!

ვახტანგი. სისხლი... სისხლი!

ექიმი. დამწვრდილი, არა ვიშავთ რა, გე საიმიოთ არაფერია. (ვახტანგი სკანზე დაეშება. სახე მიძიე სულიერ ტანჯვის გამო მოეღრცება. ამ დროს შუშავა მარინე და შეტრეხდა ექიმს რომ დიანახავს, შვილს მივარდება)

მარინე. შვილი! რა იყო შვილო?

(ვახტანგი ჯერ ზრუბად გადმოსცევა ცრემლებად და მერე აქეითონდება).

ექიმი. (მარინეს) მე ეხლა ვწავლ და ცოტა ხნის შემდეგ ისევე შემოვივლი. ნუ გეშინიანთ. რაც საჭირო იქნება, თან მოვიტან. (მი-ღის. კავბითან მიბრძობებას). ამ არ წუთში მოვალ. (დადის).

ვახტანგი. (კოლა დაშვილებდა) დედა! ჩემი დედიკო! არ გე-ცოდება შენი შვილო?

მარინე. (ცრემლ-მორბული) შვილი! დამწვრდილი! რა დარდი გაწუბებს, შვილო? რად იმწარბე დღეს, შენი კი გენაცვალოს დედა?

ვახტანგი. (ხელებს დაუტრეს დედას და თვალვები ჩააშტრ-დება). შენ არაფერი არ იცი, დედა! შენ არ იცი, რომ ეს უკანას-კნელი ჩემი ზაფხულია. აი, აქ, აქ (გულზე დაადებს) აღარაფერია. დედა! კვლავ ვაზაფხულვებ. ბუნება ლაბახად გაიშლება. მზე, მზე-ვნიერი, ბრწყინავლდ მზე კვლავ კაშვას დაიწყებს და მე კი აღარ ვინებია!

მარინე. შვილი! რას ამბობ, რას ამბობ!..

ვახტანგი. დედა! ბატლებმა უნდა დარღწონ შენი ბიჭიკოს ხელები, ბატლებმა უნდა გამოსჩიქონთ თვალები! დედა! მეშინიან, მეშინიან!

მარინე. (კეთილით) შვილო, ჩემი ბიჭიკო! უწინაც დღე და-მელოს!

ვახტანგი. დედა, დედა! მეშინიან, მეშინიან! აი აქ (კვლავ უწ-კენებს) სურთქე შეუტევოს, წამახრბობს... დედა! მე ენახე მამაკედე-ვი ადამიანი. თვალვები, თვალვები... მუხუცქობი... მეშინიან, მეშინიან!..

(ამ დროს კარებში ელევნ გამიწვრდება. ვახტანგი დინახავს, წამო-იჭრება, წეღში გასწორდება და თვალს გაუშტრებს)

ფ ა რ ა .

(შემდეგი იქნება. კარდელი.

